

NOCES D'OR

Fons Patxot

Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans

NOCES D'OR

El 16 d'Abril del 1944, celebràrem les nostres Noces d'or a Fribourg (Suïssa), on ens havia portat la conveniència i les majors facilitats per a l'educació dels Néts, cosa que la nostra Filla no trobava a Lausanne, entre moltes altres raons, perquè, a causa de la guerra, també s'havien tancat algunes escoles.

Malgrat aquesta poderosa motivació moral, el deixar el nostre estatge de La Rosiaz (Lausanne) feu un gros trenc en el nostre viure car, d'allà estant, a tocar, però fora de ciutat, des de les altures del nostre piset, sense que res ens privés la miranda, dominavem l'extens panorama que s'esplaia de la riba del Valais encaixant tot el Lemán, fins al Salève esfumant-se en l'horitzó; el muntanyam de la Savoia se'ns redreçava a l'enfront, a l'altra banda del llac, oferint-nos els seus encisadors jocs de llum i de núvols en postes de sol meravelloses; les revolçors del torb i, a l'hivern, s'hi afegia la gebror de les nits de Lluna amb les llussons dels planells nevats, el formigueig de llumenetes a la nit: un enfilall de sensacions que evocaven recordances i duïen conhort a la greu ferida que la nostra vellesa acabava de rebre.

Per amor de seguir la nostra jovenalla de la qual, com vells que som, no'ns podiem passar, amb pregon recança haguérem de deixar la grandor de tant d'espai i bellesa, i ens calgué enfonzar-nos a Fribourg, que és una mena de Vic o de Girona suïsa i un museu d'hàbits eclesiàstics vivents.

GUAITANT ENRERA

L'arribada de la solemnitat nostra fou una sorpresa àdhuc per a nosaltres mateixos que no'ns l'haviem esperançada mai i probablement no l'hauriem pas pogut commemorar, si la brutalitat de les realitats no'ns haguessin foragitat de la Mediterrània. El clima de Fribourg, encara que sia força més cru que les vores del Lemán — o potser precisament per això — resulta estimul·lant i tonificant per a natures bon xic marcides com són les nostres. Sembla que la nostra expatriació, a part de les raons morals, sentimentals i cíviques, també ha estat un encert, àdhuc fisiològicament.

A Fribourg, tinguérem la sort de trobar un pis segon en la mateixa casa on la nostra Filla i els seus ocupaven el pis cinqué, ço que ens permetia gran facilitat de comunicació familiar, sense necessitat de sortir al carrer, una qualitat molt apreciable en temps d'hivern i majorment per a gent d'edat.

La Festa es celebrà en tota intimitat. Per tal d'associar-hi amics del començament del nostre matrimoni i augmentar així l'escalf de la Nostra Terra, invitàrem els guixolencs de la riba de Montreux, als quals afegírem companys d'expatriació: En Ventura Gassol, el canonge Dr. Cardó, el Dr. Viladric, secretari del Cardenal, i uns benedictins de Montserrat que estudiaven a la Universitat de Fribourg. Malauradament, en la cerimònia hi havia un gros buid: la presència del Cardenal Vidal i Barraquer, que l'any abans ens havia promés venir expressament de Itàlia, per a compartir i beneir la nostra celebració.

Al matí, es digué un ofici en la mateixa Capella del Foyer Ste Elizabeth on morí el Cardenal (a. c. s.). Oficià el Dr. Cardó, fent-li d'escolà En Manuel. L'altar, sobriament ornat de flors, era presidit pel Crist de la nostra cambra, que el Cardenal havia beneït tres dies abans de morir. Les Monges de la Comunitat, alternant amb els Frares Montserratins, cantaren durant l'ofici i, a l'acabar, els montserratins clogueren l'acte amb unes estrofes del Virolai.

Durant l'ofici, el Dr. Cardó ens llegí una allocució el tema de la qual no podia pas ésser més apropiat, no solament pel que a la nostra esbrancada família tocava personalment, sinó també per la seva transcendència en els moments de capgirament social que ens ha engolit a tots amb ço que nosaltres estimem més.

Car l'oficiant reféu i ens presentà la doctrina espiritual i moral de la família que jo crec és el problema més transcendent en el trasbals de la humanitat actual. Perquè la família és la cellula social bàsica i la intromissió de

NOCES D'OR

l'Estat la desfà i l'engruna, matant-hi l'home en el moment de la naixença ; això fa que la societat sia esdevinguda un escampall — no pas d'homes — sinó de deixies i despulles humanes buides, que mals vents arremolinen fàcilment contra la societat portant-hi la destrucció, el crim, el terror, la misèria, la sofrença i la tirania, com ho estem veient i patint en el present, al qual manquen homes que el fermin i sobren masses inertes que li fan de projectils.

Per aquesta raó, transcriu la prèdica del Dr. Cardó en la seva part doctrinal i m'aturo quan decanta cap a nosaltres personalment.

ALLOCUCIÒ

pronunciada en la Missa de les *Noces d'Or* d'En Rafael Patxot i Jubert i Na Lluïsa Rabell de Patxot. Capella del Foyer Sainte Elizabeth de Fribourg (Suïssa), el 16 d'Abril del 1944.

Mes bien chers Frères :

Je suis sûr d'interpréter fidèlement les sentiments de la famille Patxot en traduisant sa profonde reconnaissance envers tous ceux qui ont bien voulu honorer de leur présence cette solennité. Et sa reconnaissance — permettez-moi de dire aussi ma reconnaissance — se porte tout spécialement aux Sœurs de cette Maison, de ce Foyer qui garde pour nous tant d'ineffaçables souvenirs. C'est en effet dans ce Foyer qu'a été maternellement soigné et qu'a rendu sa grande âme à Dieu l'une des victimes les plus illustres de cette impiété, parfois déguisée en bigotte, qui est en train de ravager le monde. Un lieu plus approprié à cette commémoration ne saurait être choisi.

Spirituellement enveloppés par la présence de ce grand Absent, nous pourrions célébrer cette fête dans un esprit de recueillement et ferveur qu'aucune grandeur terrestre ne saurait lui prêter.

Cela dit, permettez-moi maintenant de m'adresser à Monsieur et Madame Patxot en leur langue maternelle qui, vous le savez, est aussi la mienne.

Estimats amics en el Senyor :

Avui que el món ofereix l'espectacle desolant de tantes llars disperses, llars familiars i llars nacionals, fa de bon celebrar la festa íntima d'una d'exemplar que ha resistit durant mig segle els embats de totes les ventades.

La llar és la cosa més celeste de la terra. Ho és tant, que quan els estralls del pecat i l'arribada de la plenitud dels temps decidiren el mateix Déu a presentar-se corporalment en aquest món, no va voler fer-ho d'una manera, per dir-ho així, desorbitada de la normalitat terrena, baixant-hi una natura humana formada en el cel i desvinculada de tot parentiu amb els homes. Va preparar-se una mare, va escollir-se una família, va aixopugar-se en una

NOCES D'OR

llar i fins en un poble. El fill de l'Home, l'Home típic, havia d'ésser el germà gran de tots els homes i elevar a símbols del cel totes les pàtries. La seva transcendència damunt tota la diversitat humana no havia d'ésser assolida per mitjà d'una abstracció que l'allunyés de tota consanguinitat terrena, sinó per enriquiment: en Ell havien d'unir-se per trobar llur consumació divina els tipus de totes les races, de totes les nacions, de totes les pàtries que han estat i seran damunt la terra. Ell, el Déu Israelita, no pertanyia al seu poble per exclusió, ans, reunint en la seva personalitat divina tots els caràcters nacionals en el que tenen de bo, era és i serà l'únic home que no és foraster enlloc del món, l'únic que no parla cap llengua amb accent d'estrangeria.

El fet d'haver existit en aquest món una Pàtria que ha tingut el mateix Déu com a ciutadà i una família que ha tingut el mateix Déu com a fill, confereix a la Pàtria i a la família una dignitat que supera totes les grandeses profanes. Són, en certa manera, com a temples que prefiguren ací baix aquella pàtria i aquella família eternes, que formaran tots els elets en la Glòria.

Ho indica la mateixa Teologia quan, per expressar la vida divina en Déu mateix i en la humanitat divinitzada del més enllà, adopta la terminologia familiar i la patriòtica. Dintre la unitat de la natura de Déu, hi ha una veritable família: hi ha un Pare i un Fill; hi ha, encara, un Esperit Sant, nom que si no desvetlla en nosaltres ressonàncies de sentiments familiars, és perquè les relacions que bullen de la fecunditat divina són més nombroses que les de la consanguinitat humana. I si bé és cert que en Déu no es troba la maternitat, hom se sent tanmateix temptat de dir que Déu l'enyorava i que per això elevà la Dona elegida a la dignitat de Mare de Déu, incorporant-la així, en la Persona del Fill, a la Santíssima Trinitat, a la família de les Persones divines. Amb aquesta Mare hi són incorporats també tots els homes elevats a la divinitat per la gràcia, més forta que la natura.

I per expressar el cel d'una manera humana, la Teologia, començant ja pel Mestre diví, adopta la denominació de Reialme de Déu, que després donà naixença a la denominació de Pàtria, en oposició a la via, a l'exili, que és la idea teològica d'aquesta vida.

D'ací és que la llar sigui un temple, on la naixença corporal és completada per l'espiritual i la formació dels ciutadans de la terra per la dels ciutadans del cel. La llar cristiana és un temple, un sagrament del cel, símbol eficaç que acompleix una de les funcions més grans de l'economia divina: la formació dels elegits. Si comparem la llar amb el temple, hi veurem una semblança tan

GUAITANT ENRERA

colpidora, que a penes sabrem dir quina d'aquestes dues institucions és el model i quina la imitació. La llar, com el temple, infon la vida divina; el temple, en la seva estructura, s'ha inspirat en la llar: una taula proveïda i servida pel sacerdot, pare dels fidels, els quals s'ajunten entorn d'ella, per tal de prendre l'àpat sagrat que conserva i reforça la vida divina.

Perquè el temple és una llar, només s'hi congreguen habitualment els membres de la família cristiana; perquè la llar cristiana és un temple, no hi escauen imatges impies o impúdiques, ni paraules desdients d'un recinte sagrat. Quan una consciència vívida de la missió augusta de la família informa plenament la vida de la llar, el respecte que es té al seu clos no és gaire inferior al que es té al temple.

Si no temia d'allargar-me massa, podria fàcilment esgranar paral·lismes entre la Pàtria i el Cos místic del Crist, que constitueix la veritable Església. Quan la Pàtria és entesa cristianament, tots els seus valors, sense moure's de l'esfera del temporal, prenen tanmateix una tònica religiosa. La Pàtria té els seus ritus i els seus màrtirs; té, endemés, una sobirania sobre la vida corporal de l'home, de la qual pot de vegades exigir el sacrifici i que només troba el seu igual en el poder de Déu i del seu Crist, l'individual i el social, sobre tot el nostre ésser. La Pàtria, sobretot, és la figura terrena del Reialme de Déu on trobarem la felicitat perdurable, un tast anticipat del Paradís.

Aquesta dignitat aportada per l'encarnació del Fill de Déu a l'esperit de família i al sentiment de pàtria és una perfecció de què ja ni l'una ni l'altra no poden passar-se. Quan Déu eleva a un ordre superior, no és per tornar a fer caure; i si la criatura així elevada cau per culpa seva, no cau solament de l'elevació atorgada a la seva natura primera, sinó fins de la seva perfecció nativa. L'enyorança de la dignitat perduda es tradueix aleshores en inflor d'orgull. La família es desuneix i es torna la seu de l'escàndol; o s'uneix massa, i esdevé la torre de l'ambició que escampa la desolació entre les altres famílies. I del que esdevé la Pàtria quan perd el sentit del Crist, l'espectacle actual del món ens estalvia malauradament la feina d'exposar-ho. El Crist és el foc de totes les llars. Si arriba a apagar-se, totes les habitacions humanes resten submergides en les tenebres propícies a les envestides d'aquell lleó bruelant que Sant Pere ens pinta rondant en cerca de presa humana.

Potser per això la dissolució de la família és el preludi de la dissolució dels pobles. La família és el santuari de la tradició, fins de la tradició nacional.

NOCES D'OR

No són pas els parlaments, ni els governs, ni les dinasties ; no són ni les acadèmies ni les universitats les que conserven les tradicions d'un poble. Podran ensenyar la història, però la família conserva i transmet la llegenda que, a més d'ésser quasi sempre, històricament i tot, menys falsa que la història oficial, posseeix una veritat superior a la realitat : la d'encarnar insuperablement les éssències seculars de la pàtria i mantenir sempre encès el caliu del seu culte.

L'Estat ha volgut substituir-se a la família : l'ha perseguida amb lleis dissociadores, com el matrimoni civil i el divorci, que li lleven el caràcter religiós ; li ha usurpat la sobirania en l'educació dels fills, arrabassant-los a la mare per tal de lliurar-los a un culte profà i cruel, enemic de la família i de totes les pàtries, en primer lloc de la pròpia ; en un mot, ha cuidat apagar el caliu de la llar i dispersar-ne els fills per fer-ne llenya per al foc d'un imperialisme homeier sense que la seva supèrbia li deixés veure que quan les llars s'apaguen, s'extingeixen les pàtries. S'ha volgut que el cel no tingués símbols a la terra, que la Pàtria temporal no fos una anticipació que ens fes desitjar la Pàtria eterna, que la mort ja no fos ungida pel bàlsam consolador d'aquella esperança, que fa que els absents estimats ens siguin eternament presents en una altra llar refeta sobre fonaments d'immortalitat.

Però la idolatria moderna topará sempre amb la fortitud de les obres de Déu, força més gran que la de les cabòries dels homes.

La família i la pàtria són més fortes que l'Estat, tot i ésser més humils o, millor dit, perquè són més humils. Sota les maltempsades de la pretesa omnipotència profana, perduren refugiades en llur humilitat, les institucions naturals eixides de l'Omnipotència autèntica. La família i la pàtria sobreviuran als atacs de llur enemic i el tornaran a la seva missió de servidor llur, servidor poderós és cert, però que té el seu poder condicionat per la modèstia de servir a la fortitud oculta de les coses modestes.

C. Cardó

(La resta té un caràcter massa personal i no es reproduceix).

A VOSALTRES, EN RAFAEL i NA LLUÏSA,
EN LA FESTA DE VOSTRES NOCES D'OR

Sou dos anells daurats d'una sardana
Que Amor uní i no separà ningú ;
Dos plançons de la Terra Catalana
Que Déu senyà, fonent els dos en u.

Arbre sagrat, eterna primavera
Que no marcí ni el mateix desconhort !
O tronc de Roure amb branques de Palmera,
Quin tremolor que tens de palmes d'or !

Nimbat, avui, d'aquesta llum de festa,
Impàvid, emergint de la tempesta,
En aquest cim on Déu t'ha trasplantat,

Prens un perfil de proa de navili
I no hi ha port, ni àncora, ni exili,
Que et llevi l'esma de la llibertat !

Ventura Gassol
Fribourg, 16-IV-1944